

I. In de gevoegde zaken:

- 1) de „PRÄSIDENT Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft mbH”,
te Essen, (zaak 36-59),
- 2) de „GEITLING Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft mbH”,
te Essen, (zaak 37-59),
- 3) de „MAUSEGATT Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft mbH”,
te Essen, (zaak 38-59),
onderscheidenlijk vertegenwoordigd door haar directeuren,
- 4) de in genoemde verkoopkantoren verenigde kolonmijnonder-
nemingen van het Ruhrbekken, ieder vertegenwoordigd door het
betreffende verkoopkantoor,
bijgestaan door mr. H. Hengeler en mr. W. von Simson,
advocaten te Düsseldorf,
ten deze domicilie gekozen hebbende te Luxemburg-Bertrange,
ten kantore van mr. W. von Simson,

Verzoeksters,

tegen

HOGE AUTORITEIT VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP
VOOR KOLEN EN STAAL,

vertegenwoordigd door mr. E. Zimmermann, juridisch adviseur
bij de Hoge Autoriteit, als gemachtigde,
bijgestaan door prof. K. Duden en mr. H. Rowedder, advocaten
te Mannheim,
ten deze domicilie gekozen hebbende te haren kantore, Place de
Metz 2, Luxemburg,

Verweerster,

betreffende het beroep tot nietigverklaring van enige bepalingen van
de beschikking 36-59 van de Hoge Autoriteit d.d. 17 juni 1959
(Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen No. 40 van 8 juli
1959), houdende gedeeltelijke opheffing en aanvulling van beschik-
king 17-59 van 18 februari 1959 betreffende de handelsregeling van
de verkoopkantoren voor Ruhrkolen;

II. In de zaak:

FIRMA I. NOLD,

Kohlen- und Baustoffgrosshandlung, te Darmstadt,
vertegenwoordigd door haar persoonlijk aansprakelijke vennoot
Erich Nold,
bijgestaan door mr. G. Thomas, advocaat te Frankfort a/Main,
en mr. J. Kübel, advocaat te Bonn,
ten deze domicilie gekozen hebbende ten kantore van F. Jansen,
deurwaarder, rue Aldringer 21, Luxemburg,

Verzoekster,

tegen

HOGE AUTORITEIT VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP
VOOR KOLEN EN STAAL,

vertegenwoordigd door mr. E. Zimmermann, juridisch adviseur
bij de Hoge Autoriteit, als gemachtigde,
bijgestaan door prof. K. Duden en mr. H. Rowedder, advocaten
te Mannheim,
ten deze domicilie gekozen hebbende te haren kantore, Place de
Metz 2, Luxemburg,

Verweerster,

betreffende het beroep tot nietigverklaring, subsidiair niet-toepasse-
lijkverklaring van artikel 6, sub 1 en 2, van de beschikking 36-59 van
de Hoge Autoriteit van 17 juni 1959;

HET HOF VAN JUSTITIE

samengesteld als volgt:

A. M. Donner, *President*,
L. Delvaux (Rapporteur in de zaken 36 tot 38-59) en
R. Rossi, *Kamerpresidenten*,
O. Riese en N. Catalano (Rapporteur in de zaak 40-59), *Rechtters*,
Advocaat-Generaal: M. Lagrange,
Griffier: A. Van Houtte,

wijst het volgende:

A R R E S T

TEN AANZIEN VAN DE FEITEN

1. Met betrekking tot de zaken 36, 37 en 38-59

A. CONCLUSIES VAN PARTIJEN

Overwegende dat *verzoeksters* concluderen dat het den Hove behage:

..A. nietig te verklaren de beschikking 36-59 van de Hoge Autoriteit (Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen No. 40 van 8 juli 1959, blz. 736), voorzover in deze beschikking geen gevolg is gegeven aan de verzoeken van verzoeksters van 11 en 12 december 1958, de tot dusver door haar toegepaste handelsregeling opnieuw voor een jaar goed te keuren, aangezien:

1. als voorwaarde, waarvan de rechtstreekse bevoorrading van groothandelaren in kolen door de verkoopkantoren voor Ruhrkolen afhankelijk kan worden gesteld, niet werd goedgekeurd het criterium, dat de handelaar in het voorafgaande kolenjaar ten minste 60.000 ton kolen uit de produktiebekkens van de Gemeenschap, alsmede gascokes op de gemeenschappelijke markt dient te hebben afgezet;
2. als kwantitatieve criteria voor de rechtstreekse bevoorrading van groothandelaren in kolen in de eerste hand niet werden goedgekeurd:
  - a) de afzet van 30.000 ton steenkool, steenkoolcokes, steenkoolbriketten, bruinkoolbriketten, bruinkoolhalfcokes of pekkool uit de produktiebekkens van de Gemeenschap of gascokes in het verkoopgebied, waarvoor de handelaar wenst te worden toegelaten, zulks gedurende het voorafgaande kolenjaar (artikel 6, sub 1, van de bestreden beschikking);
  - b) de afzet van 9.000 ton steenkool, steenkoolcokes en steenkoolbriketten van het verkoopkantoor in het verkoopgebied, waarvoor de handelaar wenst te worden toegelaten, zulks gedurende het voorafgaande kolenjaar (artikel 6, sub 2, van de bestreden beschikking);

voorts nietig te verklaren artikel 9, voorzover dit verwijst naar de bestreden toelatingscriteria, alsmede artikel 11 van de beschikking;

B. de Hoge Autoriteit in de kosten te veroordelen”;

Overwegende dat *verweerster* concludeert dat het den Hove behage:

„de beroepen te verwerpen en verzoeksters in de kosten te veroordelen”;

B. OVERZICHT VAN DE FEITEN

Overwegende dat de feiten, die aan het onderhavige geding ten grondslag liggen, als volgt kunnen worden samengevat:

Met haar beschikkingen 5-56, 6-56, 7-56 en 8-56 d.d. 15 februari 1956 heeft de Hoge Autoriteit voor de oprichting van de verschillende organisaties voor de gemeenschappelijke verkoop van Ruhrkolen ontheffing van de verbodsbepaling verleend. Voor deze ontheffing, evenals voor de overeenkomsten en besluiten der betrokken organisaties, was een termijn gesteld tot 31 maart 1959. De kolenmijnondernemingen hebben de geldigheidsduur van hun overeenkomsten en besluiten verlengd tot 31 maart 1960 en de Hoge Autoriteit verzocht deze verlenging goed te keuren.

De Hoge Autoriteit was van mening, dat de ontheffing niet tot de verwachte resultaten heeft geleid, en, in het bijzonder, dat de drie verkoopkantoren in strijd met het Verdrag een uniform afzetsysteem hebben toegepast; zij heeft derhalve besloten met inachtneming van een overgangperiode, een einde te maken aan het tot dusverre toegepaste afzetsysteem. Zij heeft derhalve de verzochte verlenging tot 31 maart 1960 toegestaan, doch daarbij de verleende ontheffing op verschillende punten gewijzigd en aangevuld. Dit is het onderwerp van de beschikking 17-59 van 18 februari 1959.

In de beschikkingen 7-58, 8-58 en 9-58 van 18 juni 1958 had de Hoge Autoriteit de verkoopkantoren op bepaalde voorwaarden dispensatie verleend voor het sluiten van leveringscontracten op lange termijn. De artikelen 2 tot 4 van de beschikking 17-59 handhaven deze regeling voor die overeenkomsten, waarvan de geldigheidsduur niet meer beloopt dan tien jaar.

De beschikkingen 16-57, 17-57 en 18-57 hadden strenge eisen gesteld voor de toelating van groothandelaren in kolen tot de rechtstreekse bevoorrading door de verkoopkantoren voor Ruhrkolen. De artikelen 5 tot 11 van beschikking 17-59 wijzigen de handelsregeling, door de vereisten voor de rechtstreekse bevoorrading der groothandelaren aanmerkelijk minder streng te maken.

In de artikelen 12 en 13 van beschikking 17-59 wordt dispensatie verleend voor het besluit van de normencommissie d.d. 10 december 1958 in zake een gedeeltelijke wijziging van het besluit van 13 december 1955 met betrekking tot het „Werksebstverbrauch” en wordt de geldigheidsduur van beschikking 8-56 tot 31 maart 1960 verlengd.

Ten slotte regelt artikel 14 van beschikking 17-59 de controle van de Hoge Autoriteit op de verschillende organisaties en de daarin verenigde kolenmijnondernemingen; deze controle heeft ten doel, na te gaan of zij zich aan de voorwaarden voor de verleende ontheffing houden, alsmede, of intrekking of wijziging van de ontheffing noodzakelijk is met het oog op de reorganisatie van de afzet van Ruhrkolen.

Bij brief van 21 februari 1959 heeft de Voorzitter van de Hoge Autoriteit een afschrift van de beschikking 17-59 aan de drie verkoopkantoren gestuurd. De brief vestigt de aandacht van de betrokkenen op de in de beschikking neergelegde beginselen en kondigt aan, dat de namen van de ambtenaren, die op grond van artikel 14 van de beschikking met de controle zijn belast, binnenkort zullen worden bekendgemaakt.

Op 25 maart 1959 hebben de drie verkoopkantoren GEITLING, MAUSEGATT en PRÄSIDENT, alsmede de daarin verenigde

kolenmijnondernemingen, bij het Hof beroepen ingesteld tot nietigverklaring van enige bepalingen van de beschikking 17-59 en van de brief van de Voorzitter van de Hoge Autoriteit d.d. 21 februari 1959 (zaken 16-59, 17-59 en 18-59).

Op 17 juni heeft de Hoge Autoriteit de beschikking 36-59 (Publikatieblad van 8 juli 1959) uitgevaardigd, houdende gedeeltelijke opheffing en aanvulling van de beschikking 17-59 betreffende de handelsregeling van de verkoopkantoren voor Ruhrkolen. Na de afkondiging van deze beschikking hebben partijen aanvullende conclusies genomen, waarin wordt vastgesteld, dat de vordering tot nietigverklaring van artikel 11 van de beschikking 17-59 zonder voorwerp is geraakt, en zijn verzoeksters tegen de beschikking 36-59 in beroep gekomen (gevoegde zaken 36, 37 en 38-59).

Verzoeksters hebben voorts een vordering in kort geding ingesteld (zaak 19-59 R) tot opschorting van de inwerkingtreding van de artikelen 11 (toepassing van de door de Hoge Autoriteit vastgestelde kwantitatieve criteria voor de rechtstreekse bevoorrading der groothandelaren bij de verkoopkantoren), alsmede van artikel 14, lid 2, tweede zin, (onderzoek door ambtenaren van de Hoge Autoriteit omtrent de reorganisatie van het afzetsysteem van Ruhrkolen) van de beschikking 17-59, totdat het Hof in de zaken Nos. 16-59, 17-59 en 18-59 uitspraak zou hebben gedaan.

Deze vordering in kort geding is door het Hof afgewezen (beschikking van 12 mei 1959).

Op 12 februari 1960 heeft het Hof arrest gewezen in de gevoegde zaken 16, 17 en 18-59. Daarin wordt verzoeksters akte verleend van de afstand van instantie terzake van de conclusie sub 8 en worden de andere conclusies niet-ontvankelijk verklaard.

In de beschikking 36-59, die in het onderhavige geding wordt bestreden, zijn de artikelen 5 tot 11 van de beschikking 17-59 met ingang van 1 juli 1959 ingetrokken, doch tevens vervangen door volkomen gelijklopende bepalingen. In de considerans van de nieuwe beschikking zet de Hoge Autoriteit uiteen, dat zij rekening heeft

gehouden met de jurisprudentie van het Hof van Justitie (zaak 18-57, Nold tegen Hoge Autoriteit) waarbij de in het kader van de handelsregeling geldende kwantitatieve criteria, die bij de beschikkingen 16-57, 17-57 en 18-57 waren goedgekeurd, wegens gebrekkige motivering werden nietigverklaard; de Hoge Autoriteit overweegt, dat het twijfelachtig is of, volgens de door het Hof in het arrest van 20 maart 1959 gehuldigde beginselen, de motivering, welke zij in de beschikking 17-59 voor de in het kader van de handelsregeling geldende kwantitatieve criteria heeft gegeven, in alle opzichten voldoende is. Bijgevolg is de beschikking 36-59, waarvan het dispositief een letterlijke herhaling bevat van de artikelen 5 tot 11 van de beschikking 17-59, voorzien van een nieuwe considerans welke een uitgebreider motivering beoogt te geven, met inachtneming van de rechtspraak van het Hof in de zaak Nold (zaak 18-57).

C. MIDDELEN EN ARGUMENTEN VAN PARTIJEN

1. *Ten aanzien van de ontvankelijkheid*

Overwegende dat *verweerster* zich tegen de ontvankelijkheid van het beroep niet verzet;

Overwegende dat *verzoeksters* stellen, dat de bestreden beschikking van individuele aard is en rechtstreeks op haar betrekking heeft, zodat zij de in artikel 33, lid 1, van het Verdrag genoemde middelen kunnen aanvoeren;

2. *Ten principale*

a) *Ten aanzien van het middel schending van wezenlijke vormvoorschriften*

Overwegende dat *verzoeksters* aanvoeren, dat de motivering van de beschikking 36-59 weinig inhoud heeft en in zoverre ontoereikend is, dat vermelding van de aan de beschikking ten grondslag liggende feiten en overwegingen ontbreekt, waardoor toetsing door de rechter aan artikel 65 van het Verdrag onmogelijk wordt en tevens inbreuk wordt gemaakt op de artikelen 5 en 15 van het Verdrag;

Overwegende dat *verweerster* de juistheid van deze stelling ontkent; dat zij immers in de motivering van de aangevallen beschikking de redenen heeft genoemd, op grond waarvan de door haar gestelde kwantitatieve criteria in beginsel kunnen bijdragen tot een betere verdeling van de brandstoffen der verkoopkantoren, en dat zij voorts heeft gewezen op de materiële omstandigheden, die naar haar mening niet toelieten, dat de van kracht zijnde kwantitatieve criteria werden gehandhaafd; dat deze motivering derhalve in overeenstemming is met de artikelen 5 en 15 van het Verdrag, alsmede met de jurisprudentie van het Hof van Justitie, en aan toetsing door de rechter aan artikel 65 niet in de weg staat;

b) *Ten aanzien van het middel schending en klaarblijkelijke miskennis van het Verdrag*

Overwegende dat *verzoeksters* een reeks grieven aanvoeren, volgens welke de Hoge Autoriteit inbreuk heeft gemaakt op de artikelen 5 en 65 van het Verdrag;

1) dat de Hoge Autoriteit de onderdelen b en c van het tweede lid van artikel 65 verkeerd heeft uitgelegd en de regels van de logica heeft geschonden; dat toch de Hoge Autoriteit van oordeel is, dat de door verzoeksters voorgestelde kwantitatieve criteria een meer beperkende werking hebben, dan in verband met de verbetering van de verdeling vereist is, omdat deze criteria tot gevolg hadden, dat een aantal middelgrote kolengroothandelaren, die voor de instelling van de gemeenschappelijke markt voor kolen rechtstreeks door de verkoopkantoren van het Ruhrgebied werden bevoorrad, als groot-handelaren in de eerste hand werden uitgeschakeld;

dat de Hoge Autoriteit op deze wijze een regeling, die voor het huidige tijdstip bestemd is, baseert op de tot aan de instelling van de gemeenschappelijke markt bestaande toestand en aldus inbreuk maakt op artikel 65; dat de Hoge Autoriteit artikel 65, lid 2, sub b, klaarblijkelijk heeft miskend; dat het begrip „beperkende aard” slechts van belang is voor die concurrentiebeperkende nevenafspraken, die niet een merkbare verbetering der verdeling ten doel hebben; dat een differentiatie op grond van kwantitatieve criteria daarom principieel

slechts toelaatbaar is, indien daarbij rekening wordt gehouden met het monopolieverbod van artikel 65, lid 2, sub c, en het discriminatieverbod van artikel 4 van het Verdrag; dat de tot dusver toegelaten handelaren zeer wel in staat zijn, de verkoopbelangen van verzoeksters volledig te behartigen, zodat het onmogelijk is, de kring der toegelaten groothandelaren uit te breiden;

2) dat de Hoge Autoriteit ten onrechte van mening is, dat praktisch het merendeel van de bij de verkoopkantoren toegelaten groothandelaren in de eerste hand tevens ook moet voldoen aan de voorwaarden voor toelating bij de beide andere verkoopkantoren en dat zulks met het grondbeginsel van de onafhankelijkheid der drie kantoren in strijd is; dat deze bewering onjuist en onhoudbaar is en uitsluitend berust op de omstandigheid, dat de groothandel in de eerste hand zijn behoeften voornamelijk met Ruhrkolen dekt, hetgeen alleen het gevolg is van natuurlijke factoren, zoals prijzenstelsel en vervoeromstandigheden, doch niet van een beperking van de concurrentie in de zin van artikel 65 van het Verdrag; dat de Hoge Autoriteit in het onderhavige geval doelt op de feiten, die ten grondslag lagen aan het arrest van het Hof in de zaak 2-56, doch dat deze feiten generlei punten van overeenstemming bevatten met het onderhavige geding;

3) dat de Hoge Autoriteit stelt, dat onder de nieuwe door haar goedgekeurde handelsregeling noch de kolenmijnondernemingen noch individuele groothandelaren, in aanmerking genomen het aantal tot rechtstreekse bevoorrading toegelaten groothandelaren, in staat worden gesteld, de afzet van een belangrijk gedeelte van de brandstoffen te beheersen of te beperken; dat deze bewering had behoren te worden aangevuld en gemotiveerd met de constatering, dat een dergelijke beheersing of beperking van de afzet ten opzichte van een belangrijk gedeelte van de brandstoffen door de vroegere regeling in de hand werd gewerkt; dat dit echter niet het geval is;

4) dat de Hoge Autoriteit het eerste criterium (afzet van 60.000 ton uit de Gemeenschap afkomstige kolen op de gemeenschappelijke markt) ten onrechte en ongemotiveerd heeft afgeschaft; dat thans elke groothandelaar, die aan de beide andere minimum vereisten

(tweede en derde criterium) voldoet, zonder meer, derhalve ook op grond van kleine bestellingen, kan opklimmen tot groothandelaar in de eerste hand, hoewel hij economisch niet van voldoende betekenis is om een verbetering van de verdeling in de zin van artikel 65, lid 2, sub a en b, te bevorderen;

5) dat de enige reden, waarom de Hoge Autoriteit het tweede criterium van 30.000 tot 20.000 ton heeft verlaagd, daarin is gelegen, dat anders bepaalde groothandelaren zouden worden uitgesloten, die wegens de omvang van hun zaken niettemin als handelaren in de eerste hand kunnen worden beschouwd; dat een dergelijke argumentering onverenigbaar is met artikel 65, lid 2;

6) dat de Hoge Autoriteit voor de verlaging van het derde criterium van 9.000 ton tot 6.000 ton als enig argument aanvoert, dat zij deze verlaging noodzakelijk acht;

7) dat de Hoge Autoriteit heeft verzuimd, die feiten te onderzoeken, welke hadden kunnen leiden tot de conclusies bedoeld in artikel 65, lid 2; dat zij geen rekening heeft gehouden met de cijfers van de tot dusver geldende regeling en evenmin met het volgens de thans goedgekeurde regeling toegelaten aantal groothandelaren in de eerste hand; dat zij dusdoende de voorschriften van het Verdrag klaarblijkelijk heeft miskend;

8) dat de Hoge Autoriteit artikel 5 van het Verdrag heeft geschonden, volgens hetwelk zij slechts dan rechtstreeks op de markt mag ingrijpen, wanneer de omstandigheden zulks vereisen; dat de motivering van de beschikking niet vermeldt, dat deze voorwaarde is vervuld;

Overwegende dat *verweerster* bovenvermelde grieven ongegrond acht; dat zij enerzijds met overwegingen van algemene aard antwoordt en anderzijds de door verzoeksters voorgedragen stellingen afzonderlijk bestrijdt;

Overwegende dat *verweerster* in het algemeen van oordeel is, dat op verzoeksters, die een verzoek tot dispensatie voor een kartel-

afspraak hebben ingediend, de taak rust, met de nodige bewijsmiddelen aan te tonen, dat zij aan de in artikel 65, lid 2, sub b gestelde voorwaarden voldoen en derhalve in aanmerking komen voor de toepassing van de uitzondering op het in het eerste lid neergelegde algemene beginsel van het kartelverbod; dat de Hoge Autoriteit namelijk slechts behoeft te erkennen, respectievelijk vast te stellen, dat in het haar voorgelegde geval de gestelde voorwaarden zijn vervuld; dat verzoeksters de Hoge Autoriteit niet mogen verwijten dat deze geen concrete, nauwkeurig aangegeven en rechtens relevante feiten heeft aangevoerd om de gegrondheid harer beschikking te bewijzen, nu zij zelf hebben nagelaten, voldoende feitenmateriaal aan te voeren, op grond waarvan de Hoge Autoriteit had kunnen vaststellen, respectievelijk erkennen, dat daardoor het bewijs was geleverd dat het verzoek om dispensatie voor de kartelafpraak voor toewijzing in aanmerking kwam;

Overwegende dat anderzijds de Hoge Autoriteit, anders dan verzoeksters menen, het recht en de plicht had, bij de vaststelling der criteria, waarvan de dispensatie voor de overeenkomsten afhangt, de ervaringen van de afgelopen jaren in geding te brengen en daaruit de lessen te trekken die zij van belang achtte, ongeacht het feit, dat zij voor de overeenkomsten vroeger reeds eenmaal dispensatie had verleend;

Overwegende dat, in tegenstelling met de mening van verzoeksters, bij de vraag, of de vroegere kwantitatieve criteria van beperkender aard waren dan voor het doel van de handelsregeling noodzakelijk was, vooral van belang is na te gaan, of ten gevolge van de verlaging der criteria al dan niet een verdere verbetering van de verdeling wordt verzekerd, hetgeen hier het geval is; dat immers de concurrentiebeperkende invloed van een overeenkomst tot het strikte minimum beperkt moet blijven (artikel 65, lid 2, sub b);

Overwegende dat verweerster zich in aansluiting aan deze algemene overwegingen, waarmee zij het betoog van verzoeksters bestrijdt, keert tegen de afzonderlijke stellingen van verzoeksters, waarmee deze willen aantonen, dat het Verdrag is geschonden;

Overwegende dat de Hoge Autoriteit de vroegere criteria heeft afgeschaft, in de eerste plaats omdat een zeker aantal middelgrote groothandelaren, die in het verleden gedurende lange tijd rechtstreeks waren bevoorraad, daardoor werd uitgesloten, en vervolgens omdat die criteria ertoe leidden, dat aan de onafhankelijkheid van de drie verkoopkantoren afbreuk werd gedaan; dat de Hoge Autoriteit dienvolgende constateerde, dat de vroegere criteria een beperkende invloed uitoefenden, die niet noodzakelijk was voor het doel van de gemeenschappelijke verkoop, bestaande in de verbetering van de verdeling; dat, teneinde zich een oordeel te vormen over de vraag in hoeverre de criteria een beperkende invloed hadden, het voor de hand ligt, anders dan verzoeksters menen, te letten op de resultaten van een vroegere methode, die voor de instelling van de gemeenschappelijke markt gedurende een vrij lange periode was gevolgd, en waarbij een hoeveelheid van 6.000 ton werd vereist;

Overwegende dat verzoeksters de Hoge Autoriteit verweten, geen aandacht te hebben geschonken aan de omstandigheid, dat tengevolge van de inwerkingtreding der nieuwe criteria zich in vergelijking met de tot dusverre geldende regeling geen noemenswaardige verschuiving in het aantal als groothandelaren in de eerste hand toegelaten handelaren heeft voorgedaan, zodat voor de verlaging der criteria geen grond bestond; dat deze opmerking op zijn minst verrassend is, daar zij in strijd is met alle andere beweringen van verzoeksters, die willen rechtvaardigen dat het aantal groothandelaren in de eerste hand zoveel mogelijk wordt beperkt;

Overwegende met betrekking tot de vraag, of de tot dusver bestaande kwantitatieve criteria op grond van artikel 65, lid 2, sub b, afkeuring verdienen, dat verweerster stelt, dat het hier gaat om de beoordeling van een toestand welke voortvloeit uit feiten en omstandigheden van economische aard die aan het oordeel van het Hof zijn onttrokken, tenzij verzoeksters bewijzen, dat de Hoge Autoriteit zich schuldig heeft gemaakt aan klaarblijkelijke miskennis van het Verdrag of aan détournement de pouvoir; dat de bewering van verzoeksters, dat dit het geval is, omdat in de bestreden beschikking niet aan alle van belang zijnde feiten en omstandigheden volledig aandacht is geschonken, van elk bewijs is ontbloot;

Overwegende dat verzoeksters ten slotte aanvoeren, dat de Hoge Autoriteit artikel 5 van het Verdrag heeft geschonden, doordat zij heeft geweigerd voor haar overeenkomst dispensatie te verlenen, en derhalve rechtstreeks heeft ingegrepen op de markt, zonder dat de omstandigheden zulks vereisten; dat deze grief geen doel treft, omdat niet de Hoge Autoriteit, doch de verkoopkantoren op die wijze de markt rechtstreeks beïnvloeden; dat bovendien het tweede lid van artikel 5 de uitdrukkelijke opdracht aan de Hoge Autoriteit bevat, de vestiging, de handhaving en de inachtneming van normale concurrentieverhoudingen te verzekeren; dat zij op die grond heeft geweigerd dispensatie te verlenen voor de haar voorgelegde overeenkomst, welke in strijd is met de vereisten van artikel 65, lid 2, van het Verdrag;

Overwegende dat verweerster stelt, dat verzoeksters ten onrechte de rechtspraak van het Hof in de zaak 2-56 bestrijden; dat het juist is, dat „de Hoge Autoriteit niet gehouden (is) een haar ter goedkeuring voorgelegde overeenkomst zodanig te wijzigen, dat zij voor dispensatie in aanmerking komt” (Jur. Deel III, blz. 43); dat de Hoge Autoriteit derhalve zonder meer kon weigeren, de gevraagde dispensatie te verlenen, daar verzoeksters niet hadden bewezen, dat haar overeenkomsten aan de vereisten van artikel 65, lid 2, van het Verdrag beantwoordden; dat, nu de Hoge Autoriteit de goedkeuring toch heeft verleend en daarbij de handelsregeling zodanig heeft gewijzigd, dat het beperkende karakter daarvan is opgeheven, thans op verzoeksters de taak rust om, willen zij haar vordering zien toegewezen, het bewijs te leveren, dat de tot dusver geldende criteria niet de bij artikel 65, lid 2, verboden beperkende invloed hadden; dat anderzijds het enige verschil tussen de feiten, die ten grondslag lagen aan het arrest in de zaak 2-56, en het onderhavige geding, daarin bestaat, dat in het geval van de zaak 2-56, de aankoop van Ruhrkolen, volgens een bijzonder criterium (25.000 ton Ruhrkolen), uitdrukkelijk als voorwaarde was gesteld om bij een verkoopkantoor te worden toegelaten, terwijl in het onderhavige geding deze voorwaarde voortvloeit uit de wijze, waarop de tot nu toe geldende kwantitatieve criteria zijn onderverdeeld; dat bijgevolg de beginselen van het arrest 2-56 in het onderhavige geding van toepassing zijn, zodat de vroegere criteria ook daarom ontoelaatbaar behoren te

worden geacht, omdat daardoor de concurrentie tussen de drie verkoopkantoren wordt vervalst of beperkt;

Overwegende dat de Hoge Autoriteit aanvoert, dat zij zich bij de vaststelling der goedgekeurde criteria weliswaar heeft laten leiden door de ervaring, die was opgedaan in de jaren voor de instelling van de gemeenschappelijke markt voor kolen en staal, doch daardoor niet noodzakelijkerwijs artikel 65, lid 2, sub b en c, heeft geschonden, daar zij aan deze ervaringen slechts één der vele door haar van belang geachte elementen heeft ontleend, en daar voorts niet duidelijk is, welk voorschrift het haar zou verbieden, een dergelijk onderzoek in te stellen ter beantwoording van de vraag, of de in de bestreden beschikking vastgelegde dan wel de door verzoeksters voorgestelde criteria beantwoorden aan het geldende voorschrift, dat deze niet van meer beperkende aard mogen zijn dan voor de verbetering van de verdeling noodzakelijk is; dat naar de mening van de Hoge Autoriteit verzoeksters dwalen, indien zij beweren, dat het begrip „beperkende aard” slechts van belang is voor die concurrentiebeperkende nevenafspraken van een kartelafpraak, die niet een merkbare verbetering der verdeling ten doel hebben; dat deze uitleg steunt op de Duitse tekst van artikel 65, lid 2, sub b, die een onduidelijke weergave bevat van de in de Franse tekst uitgedrukte gedachte, waar duidelijk blijkt dat het gaat om „l'effet restrictif de l'accord en cause”; dat bij de verbetering der verdeling, waarvan sub a sprake is, niet slechts met het monopolieverbod (sub b) en met het discriminatieverbod (artikel 4) rekening moet worden gehouden, doch ook behoort te worden gelet op het bepaalde sub c, volgens hetwelk de onderhavige overeenkomst niet van meer beperkende aard mag zijn, dan voor de verbetering van de verdeling noodzakelijk is;

c) *Ten aanzien van het middel détournement de pouvoir*

Overwegende dat *verzoeksters* subsidiair aanvoeren, dat een détournement de pouvoir is gelegen in de weigering van de Hoge Autoriteit, dispensatie te verlenen voor de tot dusver toegepaste kwantitatieve criteria; dat de Hoge Autoriteit, gebruik makend van haar bevoegdheid tot het verlenen van dispensatie, heeft gepoogd,

een nieuwe handelsregeling met een van de tot dusverre geldende handelsregeling volkomen verschillende inhoud af te dwingen; dat zij dusdoende haar bevoegdheden heeft gebruikt om een ongeoorloofd doel na te streven; dat door de weigering van de dispensatie een ongeoorloofd doel is nagestreefd, namelijk ondersteuning van de middenstand, hetgeen in strijd is met artikel 65, dat niet de basis kan zijn voor enig economisch of sociaal beleid;

Overwegende dat *verweester* dit betoog bestrijdt met de stelling, dat zij met de verlaging der kwantitatieve criteria slechts één doel heeft nagestreefd, namelijk handhaving van artikel 65 van het Verdrag; dat de Hoge Autoriteit zich noch tot ondersteuning van de middenstand geroepen acht, noch in dat opzicht enige bedoeling heeft, doch niet kan toestaan, dat kartels, die op de markt over een niet te verwaarlozen macht beschikken, de rechtstreekse toegang tot hun produkten meer beperken dan uit zakelijk oogpunt noodzakelijk is, met als gevolg dat een gedeelte van de middelgrote handelaren van rechtstreekse bevoorrading wordt uitgesloten;

II. Met betrekking tot de zaak 40-59

A. CONCLUSIES VAN PARTIJEN

Overwegende dat verzoekster concludeert dat het den Hove behage:

„1. Vast te stellen, dat de leden 1 en 2 van artikel 6 van de beschikking 36-59 van de Hoge Autoriteit van 17 juni 1959 (Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen van 8 juli 1959, blz. 736 e.v.) nietig zijn;

2. Subsidiair vast te stellen, dat de leden 1 en 2 van artikel 6 van de beschikking 36-59 van de Hoge Autoriteit van 17 juni 1959 (Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen van 8 juli 1959, blz. 736 e.v.) nietig of niet van toepassing zijn, voor zover daardoor diegenen, die voor het tijdstip, waarop de beschikking werd genomen, als groothandelaren in de eerste hand werden bevoorrad, van de verdere bevoorrading als groot-handelaar in de eerste hand worden uitgesloten;

3. Verweerster in de proceskosten te veroordelen”;

Overwegende dat *verweerster* concludeert dat het den Hove behage:

„Het beroep te verwerpen en verzoekster in de proceskosten te veroordelen”;

B. OVERZICHT VAN DE FEITEN

Overwegende dat de feiten, die aan het onderhavige geding ten grondslag liggen, als volgt kunnen worden samengevat:

Bij haar beschikkingen 5-56, 6-56, 7-56 en 8-56 verleende de Hoge Autoriteit de kolenmijnondernemingen van het Ruhrgebied toestemming, hun produkten op de gemeenschappelijke markt te verkopen door tussenkomst van drie verkoopkantoren en enkele gemeenschappelijke organen.

Bij de beschikkingen 16-57, 17-57 en 18-57 verlaagde zij de aanvankelijk goedgekeurde kwantitatieve criteria voor de toelating van groothandelaren tot de rechtstreekse bevoorrading met kolen door deze verkoopkantoren.

Daar alle vorengenoemde beschikkingen tot 31 maart 1959 van kracht waren, verlengde de Hoge Autoriteit de geldigheidsduur van de in de beschikkingen goedgekeurde handelsregeling bij beschikking 17-59 van 18 februari 1959; later verlaagde zij evenwel de kwantitatieve criteria voor de toelating tot de rechtstreekse bevoorrading door de drie verkoopkantoren.

In artikel 6 van de beschikking 17-59 legde de Hoge Autoriteit de in de verkoopkantoren aaneengesloten kolenmijnondernemingen van het Ruhrbekken de verplichting op, het tot dusver geldende eerste criterium (afzet van 60.000 ton kolen van de Gemeenschap binnen de Gemeenschap) af te schaffen en de beide andere criteria van 30.000 ton en 9.000 ton te verlagen. Volgens deze nieuwe handelsregeling moet een handelaar, teneinde als groothandelaar in de eerste hand bij een van de verkoopkantoren voor Ruhrkolen te worden toegelaten, in het voorafgaande kolenjaar ten minste 20.000 ton kolen uit de Gemeenschap hebben afgezet in het verkoopgebied,

waarvoor hij wenst te worden toegelaten; daarvan moet hij ten minste 6.000 ton hebben betrokken van dat verkoopkantoor, waarbij hij als groothandelaar in de eerste hand tot de bevoorrading wil worden toegelaten.

Op 20 maart 1959 wees het Hof arrest in de zaak 18-57 tussen dezelfde partijen, waarbij artikel 2, sub 1, 2 en 3, van de beschikkingen 16-57, 17-57 en 18-57 van de Hoge Autoriteit nietig werd verklaard; daarop vaardigde de Hoge Autoriteit de beschikking 36-59 uit, waarbij de artikelen 5 tot 11 van de beschikking 17-57 werden ingetrokken, doch tevens vervangen door gelijklopende bepalingen, zulks echter met wijziging van de motivering voorzover op deze artikelen betrekking hebbende.

C. MIDDELEN EN ARGUMENTEN VAN PARTIJEN

I. Ten aanzien van de ontvankelijkheid

Overwegende dat *verweerster* in haar verweerschrift geen weer van niet-ontvankelijkheid opwerpt;

Overwegende dat *verweerster* in haar dupliek erop wijst, dat verzoekster in haar repliek (sub 2) de volgorde harer conclusies volledig heeft gewijzigd; dat zij tegen deze wijziging geen bedenkingen aanvoert, doch er op wijst, dat het voorwerp van de oorspronkelijke subsidiaire vordering, welke strekte tot het treffen van een uitzonderingsregeling ten gunste van verzoekster betreffende de kwantitatieve criteria van 20.000 ton en 6.000 ton, zulks met het oog op haar vroegere positie als groothandelaar in de eerste hand, hierdoor een principiële wijziging ondergaat; dat zij om deze reden de ontvankelijkheid van de subsidiaire vordering bestrijdt met de stelling, dat deze met zekerheid niet-ontvankelijk is, voorzover verzoekster daarin het Hof verzoekt te verklaren, dat de bestreden bepalingen op sommige groothandelaren niet van toepassing zijn, daar het Hof volgens artikel 33 slechts de mogelijkheid heeft, de bestreden beschikkingen nietig te verklaren; dat voorts het tweede alternatief van de aanvankelijk voorgedragen subsidiaire vordering (nietigverklaring van artikel 6, sub 1 en 2, voorzover daardoor bepaalde handelaren van directe bevoorrading worden uitgesloten) slechts als een

beroep wegens nalaten volgens artikel 35, doch niet als een beroep tot nietigverklaring had kunnen worden ingeleed;

2. *Ten principale*

a) Ten aanzien van de primaire vordering

aa) Schending van wezenlijke vormvoorschriften

1. Overwegende dat verzoekster stelt, dat de motivering van de bestreden beschikking noch het Hof, noch belanghebbenden in staat stelt na te gaan of de handelsregeling:

- a) tot een aanzienlijke verbetering van de verdeling bijdraagt,
- b) niet van een meer beperkende aard is dan voor haar doel noodzakelijk is,
- c) noch de producenten, noch de handelaren de mogelijkheid geeft de verkoop van een belangrijk gedeelte van de brandstoffen te beheersen of te beperken,
- d) niet met het discriminatieverbod in strijd is;

Overwegende dat verzoekster stelt, dat de Hoge Autoriteit, ten bewijze dat de goedgekeurde handelsregeling aan de sub a en b vermelde vereisten voldoet, haar overwegingen op cijfers had behoren te doen steunen; dat, daar in vergelijking met de situatie voor de inwerkingtreding van de bestreden regeling een verbetering van de verdeling slechts tot uitdrukking kon komen in een verhoging van de afzet, in een vermindering der verkoopkosten of in een combinatie van beide, de Hoge Autoriteit in de motivering van de genoemde beschikking het bewijs hiervoor had behoren te leveren door het verstrekken van cijfermateriaal, in stede van zich te beperken tot overwegingen van algemene aard; dat ook ten bewijze dat de goedgekeurde handelsregeling niet van een meer beperkende aard is dan voor haar doel noodzakelijk is, de Hoge Autoriteit naar de mening van verzoekster haar optreden met cijfers had behoren te verantwoorden; dat alleen op deze wijze nauwkeurig had kunnen worden berekend, wat de gevolgen van de nieuwe handelsregeling zouden zijn, en had kunnen worden gemotiveerd, waarom de door de Hoge Autoriteit gekozen kwantitatieve criteria (20.000 ton en 6.000

ton) juist waren, en waarom deze hoeveelheden niet nog verder konden worden verminderd;

Overwegende dat verzoekster voorts bestrijdt, dat een ruime sortering in soorten en grootten eerst bij een omzet van 20.000 ton kan worden bereikt, gelijk in de overwegingen van de bestreden beschikking wordt gesteld; dat zij er ten slotte op wijst, dat de enige vermelding van cijfers die in de motivering is te vinden de limiet van 6.000 ton betreft, doch dat verzoekster ontkent, dat deze hoeveelheid in alle verkoopgebieden als vereiste voor de toelating was gesteld, daar de feitelijke omstandigheden en de in de verschillende verkoopgebieden toegepaste kwantitatieve criteria van ouds verschilden;

Overwegende dat *verweerster* daartegen aanvoert, dat zij in haar beschikkingen geen nauwkeurige voorspellingen kan doen omtrent de toekomstige gevolgen van een regeling, aangezien zij daardoor gevaar zou lopen, dat haar taak te zeer zou worden bemoeilijkt en aangezien zulks overigens in het merendeel der gevallen, gelijk ook in casu, onmogelijk zou zijn; dat bovendien de Hoge Autoriteit bij de motivering van een beschikking rekening moet houden met de uiteenlopende belangen der betrokkenen en daardoor gedwongen is, zich te beperken tot een motivering in algemene zin; dat zij in het onderhavige geval tegenover de verkoopkantoren duidelijk moest maken, waarom zij het nodig had geacht de kwantitatieve criteria te verlagen; dat in elk geval naar de mening van *verweerster* de motivering van de bestreden beschikking aan de vereisten voor rechterlijke toetsing voldoet, daar een bespreking van de gevolgen der criteria, uitgedrukt in cijfers, aan de procedure voor het Hof voorbehouden kon blijven;

Overwegende dat *verweerster* bovendien stelt, dat de Hoge Autoriteit reeds in de *considerans* heeft aangegeven, waarom de handhaving der in de beschikking 36-59 neergelegde kwantitatieve criteria tot een merkbare verbetering van de verdeling kan bijdragen (vgl. deel II, 6e overweging); dat zij voorts heeft uiteengezet, waarom deze criteria niet tot te grote beperkingen zullen leiden; dat zij namelijk de gronden heeft vermeld die de keuze der criteria hebben

bepaald: de noodzaak, dat de totale omzet van een groothandelaar in de eerste hand een zekere omvang bereikt; het doel, onderscheid te maken tussen de groothandel in de eerste hand en de handel van minder belang, alsmede de constatering, dat vóór de instelling van de gemeenschappelijke markt voor een groot gedeelte van de Bondsrepubliek een limiet van 6.000 ton heeft gegolden (vgl. deel II, 10e, 11e en 12e overweging);

2. Overwegende dat *verzoekster* hierop antwoordt, dat uit de considerans van de bestreden beschikking wél blijkt van de overwegingen en conclusies van de Hoge Autoriteit, doch niet van de feiten die aan de beschikking ten grondslag liggen; dat, daar in de beschikking een becijfering van de gevolgen van de vroegere regeling en van de waarschijnlijke gevolgen van de nieuwe regeling ontbreekt, *verzoekster* niet in staat is om de overige middelen, waarvan de aanvoering voor haar wellicht van belang zou kunnen zijn, behoorlijk te motiveren;

dat, uitgaande van deze beginselen, *verzoekster* stelt:

- a) de Hoge Autoriteit heeft toegegeven, dat de voorafgaande beschikkingen op een onjuiste beoordeling der feiten berustten. Niet de feiten zijn veranderd, doch de beoordeling der feiten. De Hoge Autoriteit heeft namelijk achteraf erkend, dat de vroegere criteria met het Verdrag in strijd waren;
- b) zonder cijfermateriaal is het niet mogelijk na te gaan, of ook de nieuwe beoordeling onwettig is. Met behulp van cijfermateriaal zou iedere belanghebbende controle hebben kunnen uitoefenen. Een motivering van algemene aard mag niet worden verwisseld met het opnemen van enkele algemene overwegingen. Niet had mogen worden volstaan met de stelling, dat de vroegere criteria te grote beperkingen ten gevolge hadden, doch ook de aard en de omvang van deze beperkingen hadden moeten worden vermeld;
- c) bovendien had moeten worden bewezen, dat de goedgekeurde beperkingen tot een werkelijke en merkbare verbetering van de verdeling leidden, daar zij anders onverenigbaar zijn met het

Verdrag. Het is echter zelfs niet duidelijk, wat de Hoge Autoriteit onder „verbetering van de verdeling” verstaat. Indien daaronder een verhoging van de omzet wordt verstaan, had moeten worden aangetoond, waarom een dergelijk resultaat eerder door een verlaging dan, zoals verzoekster wil, door een verhoging van het aantal groothandelaren in de eerste hand kon worden bereikt. Indien daaronder prijsverlagingen voor de consument worden verstaan, had moeten worden aangetoond, in hoeverre een dergelijk resultaat het gevolg kon zijn van een beperking van het aantal groothandelaren. Verzoekster beweert, dat het resultaat integendeel bestaat in een verhoging van de winsten der verkoopkantoren (een doel, dat naar haar mening niet door het Verdrag wordt ondersteund), daar in werkelijkheid 80% der kolen wordt verkocht via de groothandelaren in de eerste hand, die met de kolenmijnen zijn verbonden;

Overwegende dat volgens verzoekster de verkoopkantoren niet het doel nastreven, een scherpe scheiding aan te brengen tussen de groothandelaren in de eerste en in de tweede hand; dat zij er in werkelijkheid naar streven, de grens tussen productie en groothandel in de eerste hand uit te wissen en daarbij de van de mijnen onafhankelijke groothandelaren praktisch uit te schakelen;

Overwegende dat *verweerster* op dit betoog antwoordt, dat zij ten tijde van de verlening der litigieuze dispensatie, dat wil zeggen voor het einde van het kolenjaar 1958-1959, nog niet de beschikking had over statistische gegevens omtrent de omzet van groothandelaren in de eerste hand, zodat zij in geen geval in haar beschikkingen daarnaar had kunnen verwijzen; dat zij in ieder geval de noodzaak tot het aanvoeren van cijfermateriaal betwist, en van mening is, dat verzoekster cijfers en feiten met elkander verwart;

dat *verweerster* voorts betoogt, dat de gevolgen van de nieuwe handelsregeling niet met voldoende nauwkeurigheid vooraf konden worden geschat, te minder omdat de handelaren, die aan de voorwaarden voor toelating tot de groothandel in de eerste hand voldeden, niet allen bereid waren hun werkzaamheid als groothandelaar in de tweede hand te staken; dat, wat de groothandelaren in de tweede

hand betreft, het met het oog op het grote aantal daarvan (omstreeks 500 in de Bondsrepubliek) niet mogelijk is, een overzicht van hun omzet te verkrijgen; dat de verkoopkantoren hiervan evenmin op de hoogte zijn, daar zij slechts betrekkingen met de groothandelaren in de eerste hand onderhouden;

dat verweerster er ten slotte nogmaals met nadruk op wijst, dat in de overwegingen van de bestreden beschikking voldoende is uiteengezet, waarom de nieuwe handelsregeling tot verbetering van de verdeling bijdraagt; dat zij de door verzoekster bij repliek terzake ontwikkelde bewijsvoering evenwel niet rechtstreeks weerspreekt;

bb) Schending van het Verdrag en détournement de pouvoir

Overwegende dat *verzoekster* al haar grieven baseert op schending van artikel 65, lid 2, sub b, van het Verdrag:

- a) dat zij beweert, dat de bij beschikking 36-59 goedgekeurde handelsregeling in haar verkoopgebied tot gevolg heeft, dat alleen zij van de groothandel in de eerste hand is uitgesloten; dat de beschikking, hoewel in de vorm van een algemene regeling vervat, wat inhoud betreft uitsluitend betrekking heeft op verzoekster; dat zij de Hoge Autoriteit voorts verwijt, dat deze haar verplichting, de feiten te beoordelen, heeft geschonden, daar de bestreden handelsregeling onder deze omstandigheden niet tot een merkbare verbetering van de verdeling van steenkool kan leiden; dat de regeling daardoor niet slechts de uitschakeling van verzoekster ten gevolge heeft, doch tevens van meer beperkende aard is, dan voor het doel van de regeling noodzakelijk is;

dat de verbetering van de verdeling een voorwaarde vormt voor het verlenen van dispensatie; dat op de Hoge Autoriteit daarom de bewijslast rust;

- b) dat zij aanvoert, dat het zich wellicht laat verdedigen, dat een verkoopkantoor verlangt dat een handelaar een minimumhoeveelheid van zijn produktie afneemt, doch niet, dat het daarbij de voorwaarde stelt, dat deze handelaar ook aanzienlijke hoeveelheden verkoopt, welke uit andere bronnen afkomstig zijn; dat

overigens de bedrijfsorganisatie, die nodig is voor een omzet van 4.000 of 5.000 ton, voldoende is om de handelaar als groothandelaar aan te merken;

dat, na te hebben gewezen op de moeilijkheden, die zich bij de afzet van bruinkool voordoen, verzoekster ontkent, dat de erkenning als groothandelaar in de eerste hand afhankelijk mag worden gesteld van de voorwaarde, dat hij tevens bruinkool verkoopt;

- c) dat verzoekster stelt, dat de vóór de instelling van de gemeenschappelijke markt in het verkoopgebied van de Oberrheinische Kohlenunion geldende kwantitatieve criteria veel gemakkelijker konden worden bereikt, daar ook de grootste consumenten destijds niet rechtstreeks werden bevoorraad en derhalve gedwongen waren, van de groothandel in de eerste hand te betrekken;
- d) dat zij stelt, dat de kolencrisis, welke tot een vermindering van de afzet heeft gevoerd, los van de grieven tegen de vroegere criteria, een verdere verlaging der criteria rechtvaardigde; dat bijgevolg zelfs het historisch gemotiveerde criterium van 6.000 ton, dat voor de instelling van de gemeenschappelijke markt kon worden verdedigd, thans niet meer de toets der kritiek kan doorstaan; dat overigens de kolencrisis kan worden verscherpt ten gevolge van het wegvallen van een bepaald aantal handelaren, doordat hun vroegere klanten van het gebruik van kolen op dat van stookolie overgaan;
- e) dat zij aanvoert, dat de goedgekeurde handelsregeling niet slechts van een meer beperkende aard is dan voor haar doel noodzakelijk is (althans wat betreft de limiet van 20.000 ton), doch ook leidt tot een discriminatie ten opzichte van verzoekster, die ten onrechte is uitgeschakeld;
- f) dat zij een tegenstrijdigheid ziet in de omstandigheid, dat in de bestreden beschikking ter motivering van het criterium van 20.000 ton wordt beweerd (blz. 738), dat een dergelijke beperking de zekerheid biedt, dat de groothandelaren in de eerste hand

over een ruime sortering van soorten en grootten beschikken, terwijl in het verweerschrift sub 25 wordt gesteld, dat de groot-handelaar zich ertoe kan beperken, uitsluitend kolen af te zetten van het verkoopkantoor waarbij hij wenst te worden toegelaten, ofschoon elk verkoopkantoor uitsluitend bepaalde produkten aanbiedt;

- g) dat zij voorts in de overwegingen van de beschikking 36-59 omtrent de limiet van 20.000 ton een tegenstrijdigheid ziet in de omstandigheid, dat de Hoge Autoriteit ten opzichte van het criterium van 6.000 ton in het bijzonder het historische argument bezigt, dat dit reeds voor de instelling van de gemeenschappelijke markt bij de verkooporganisaties van de Ruhr gebruikelijk was; dat echter dit historische argument juist in strijd is met de nieuwe limiet van 20.000 ton, die destijds niet bestond;
- h) dat het de Hoge Autoriteit bekend is, dat in de Bondsrepubliek wegens de ver verwijderde ligging van de andere kolenbekkens praktisch alleen Ruhrkolen worden omgezet; dat dit in feite betekent, dat de groothandelaren in de eerste hand ter naleving van het criterium van 20.000 ton bedoelde 20.000 ton in Ruhrkolen moeten afzetten; dat bijgevolg het voor de toelating bij een der verkoopkantoren vastgestelde criterium van 20.000 ton in feite er toe bestemd is – en praktisch ook tot gevolg heeft – dat de handelaren worden gedwongen hun kolen van de andere verkoopkantoren voor Ruhrkolen af te nemen; dat deze omstandigheid op zijn minst doet twijfelen aan het bestaan van een reële concurrentie tussen deze drie verkoopkantoren;

Overwegende dat *verweerster* in de eerste plaats uitvoerig ingaat op de positie van verzoekster en op de gronden waarop zij als groot-handelaar in de eerste hand is uitgesloten en vervolgens de stellingen van verzoekster weerlegt, waarbij zij zich in het bijzonder baseert op overwegingen, die verband houden met de bijzondere omstandigheden van verzoekster;

dat zij in het bijzonder er op wijst:

- a) dat verzoekster de onderscheiden doeleinden van de tweevoudige beperking miskent; dat de limiet van 20.000 ton een maatstaf is voor de verkoopcapaciteit van een groothandelaar, waartoe de andere limiet (6.000 ton) wegens de te geringe omvang onbruikbaar is; dat het overigens niet juist is, dat de afzet van verschillende soorten kolen, bruinkool en gascokes een voorwaarde voor de toelating is;
- b) dat het juist is, dat voor de instelling van de gemeenschappelijke markt in het verkoopgebied van verzoekster een limiet van 24.000 ton werd toegepast, terwijl overigens in de Bondsrepubliek een limiet van 6.000 ton gold; dat het onbegrijpelijk is, dat verzoekster de limiet van 6.000 ton alleen bestrijdt met het argument, dat haar omzet thans is teruggelopen;
- c) dat de terugloop van de omzet van verzoekster niet is te wijten aan de door de Hoge Autoriteit goedgekeurde handelsregeling, daar volgens deze regeling alle consumenten met een onder de 30.000 ton liggende jaarlijkse behoefte via de groothandel moesten aankopen; dat overigens in Zuid-Duitsland de verbruikers met een jaarlijkse behoefte van meer dan 30.000 ton ook voor de inwerkingtreding van de door de Hoge Autoriteit goedgekeurde regeling tot de rechtstreekse bevoorrading waren toegelaten;
- d) dat de vermindering van de omzet van verzoekster niet wordt verklaard door de kolencrisis en de concurrentie van stookolie; dat overigens de algemene teruggang van het kolenverbruik niet kan worden vergeleken met de achteruitgang van de zaken van verzoekster; dat de nieuwe regeling juist ten doel heeft de onafhankelijke groothandelaren de toegang tot de rechtstreekse bevoorrading te vergemakkelijken; dat ingevolge de nieuwe regeling 39 nieuwe groothandelaren zijn toegelaten; dat dit aantal nog hoger zou zijn, indien alle groothandelaren in de tweede hand, die aan de nieuwe kwantitatieve criteria voldeden, om toelating hadden verzocht; dat iets meer dan de helft der tot dusver toegelaten 340 groothandelaren verbonden waren met

kolenmijnondernemingen; dat na de inwerkingtreding van de nieuwe regeling (32 van de nadien toegelaten handelaren zijn onafhankelijke middelgrote ondernemingen) meer dan de helft der handelaren zelfstandig is; dat met betrekking tot de omzet nog een overwicht bestaat van de met de kolenmijnondernemingen verbonden groothandelaren, die tweederden der Ruhrkolen verkopen; dat deze gegevens een voldoende weerlegging bevatten van de stelling van verzoekster, dat uitsluitend met de kolenmijnondernemingen verbonden groothandelaren aan de gestelde voorwaarden kunnen voldoen;

- e) dat het juist is, dat de verkoopkantoren voor Ruhrkolen voor de instelling van de gemeenschappelijke markt in een groot gedeelte van de Bondsrepubliek uitsluitend een limiet van 6.000 ton toepasten; doch dat niet over het hoofd mag worden gezien, dat in Zuid-Duitsland een limiet van 24.000 ton gold; dat handhaving van het criterium van 20.000 ton berust op het verschil in functie tussen de verschillende groepen van handelaren; dat een niet onaanzienlijk aantal groothandelaren in de tweede hand deze limiet bereikt, of zelfs overschrijdt, hetgeen duidelijk wordt bewezen door de 39 nieuwe toelatingen;
- f) dat ook al verkoopt elk verkoopkantoor uitsluitend steenkool, op dit gebied een zeer ruim assortiment van soorten en grootten bestaat;
- g) dat ongegrond is de opvatting van verzoekster, dat het criterium van 20.000 ton de groothandelaren er praktisch toe dwingt, deze hoeveelheid te betrekken van de drie verkoopkantoren voor Ruhrkolen; dat dit argument weliswaar voor de limiet van 60.000 ton gold en door de Hoge Autoriteit ook inderdaad is aangevoerd (beschikking 36-59, deel II, 9e overweging), doch niet geldt voor een limiet van 20.000 ton, aangezien weliswaar in de Bondsrepubliek overwegend Ruhrkolen worden verkocht, doch bij een hoeveelheid van 20.000 ton de afzet van bruinkool, gascookes en steenkool uit andere bekkens veel gewicht in de schaal kan leggen; dat onder deze omstandigheden het criterium van 6.000 ton verantwoord is, daar de groothandelaar niet gedwongen is

in dezelfde mate te voldoen aan de voorwaarden voor de toelating tot alle drie de verkoopkantoren, om bij een bepaald verkoopkantoor te worden toegelaten; dat dit wordt bewezen door het feit, dat van de 39 onlangs toegelaten handelaren er 25 bij één enkel verkoopkantoor zijn toegelaten;

b) Ten aanzien van de subsidiaire vordering

Overwegende dat *verzoekster* ter motivering van haar subsidiaire vordering aanvoert, dat moet worden onderscheiden of een aanvraag wordt ingediend door een nieuwe handelaar of door een onderneming, die reeds geruime tijd de hoedanigheid van handelaar in de eerste hand bezit; dat, indien de vroegere groothandelaren in de eerste hand ook in de toekomst rechtstreeks worden bevoorraad, zulks voor niemand nadelig of discriminerend is; dat de groothandelaren, die tot dusver waren toegelaten en hun zaken blijven voortzetten, geen nadeel ondervinden, daar zij tot de rechtstreekse bevoorrading blijven toegelaten; dat voorts voor de tot dusver toegelaten groothandelaren niet dezelfde regels gelden als voor al degenen, die voor het eerst als groothandelaar in de eerste hand wensden te worden toegelaten, zulks op grond van het rechtsbeginsel der eerbiediging van verkregen aanspraken, waarop eerstgenoemden wel, doch laatstgenoemden niet een beroep kunnen doen;

dat, ter ondersteuning van haar recht, als vroegere groothandelaar in de eerste hand ook voortaan rechtstreeks door het verkoopkantoor te worden bevoorraad, *verzoekster* wijst op de Duitse rechtspraak, met name op een beslissing van het Bundessozialgericht, waarin is bepaald dat artikel 14 van de Grondwet van de Bondsrepubliek, hetwelk het recht op eigendom waarborgt, zich ook uitstrekt tot de volgens paragraaf 823, lid 1, B.G.B. beschermde rechten, met name tot het „Recht am eingerichteten und ausgeübten Gewerbebetrieb”; dat, nu een grondrecht op het spel staat, *verzoekster* het noodzakelijk acht dat de voorschriften van het Verdrag E.G.K.S. aldus worden uitgelegd, dat zij niet in strijd komen met dit nationale rechtsbeginsel;

Overwegende dat *verweerster* hierop antwoordt, dat een uitzonderingsregeling ten gunste van *verzoekster* in strijd zou zijn met

het voorschrift van artikel 4, sub b, van het Verdrag, dat hierdoor onvermijdelijk een discriminatie zou ontstaan ten opzichte van die groothandelaren in de tweede hand, die dezelfde, of zelfs een hogere, omzet hebben dan verzoekster, en alleen worden toegelaten, indien zij aan de algemeen geldende kwantitatieve criteria voldoen; dat de Hoge Autoriteit zich niet bevoegd acht de verkoopkantoren de verplichting op te leggen groothandelaren met geringe afzet te bevoorraden, daar een dergelijke uitzondering niet tot verbetering der verdeling zou bijdragen; dat het ten slotte in strijd zou zijn met de beginselen van de concurrentie, dat groothandelaren ongeacht een vermindering van hun omzet de garantie zouden ontvangen, dat zij tot de categorie der groothandelaren in de eerste hand zouden blijven behoren; dat verweerster ook verwijst naar haar betoog hieromtrent in de zaak 18-57 (dupliek, blz. 8 e.v.);

Overwegende dat verweerster de verwijzing van verzoekster naar Duits recht onjuist acht; dat zij ontkent, dat verzoekster naar Duits recht een subjectief recht op rechtstreekse bevoorrading door de verkoopkantoren heeft; dat namelijk het Duitse recht in de onderhavige materie geen verplichting tot levering kent; dat verzoekster derhalve ook geen recht op rechtstreekse bevoorrading door de verkoopkantoren heeft; dat overigens de uitsluiting van verzoekster van de groothandel in de eerste hand in generlei wijze kan worden gelijkgesteld met onteigening; dat de Hoge Autoriteit buitendien beweert, dat ten hoogste bij wege van analogie een beroep kan worden gedaan op paragraaf 26 van het Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen; dat volgens verweerster dit voorschrift hetzelfde beginsel bevat als artikel 65, lid 2, van het Verdrag en derhalve de verkoopkantoren de mogelijkheid laat, de rechtstreekse bevoorrading der groothandelaren afhankelijk te doen zijn van objectieve kwantitatieve criteria;

D. INSTRUCTIE

Overwegende dat het Hof verweerster bij brief van 18 februari 1960 heeft verzocht, een zestal vragen te beantwoorden;

dat het Hof bij beschikking van 24 maart 1960 verweerster op haar verzoek en met inachtneming van de bij artikel 47 van het

Verdrag aan de Hoge Autoriteit opgelegde verplichting tot handhaving van het beroepsgeheim gemachtigd heeft, in haar antwoord op de tweede vraag de naam, handelsnaam en woonplaats der verschillende groothandelaren niet te vermelden;

dat de antwoorden op de zes vragen naar behoren zijn ingediend;

E. PROCEDURE

Overwegende dat in beide zaken de procedures normaal en met inachtneming der termijnen zijn verlopen;

TEN AANZIEN VAN HET RECHT

I. Voorafgaande overwegingen

Overwegende dat de verkoopkantoren voor Ruhrkolen enerzijds, de commanditaire vennootschap I. NOLD anderzijds, beroep hebben ingesteld tegen dezelfde beschikking van de Hoge Autoriteit, hoewel op grond van verschillende belangen en ter berekening van tegenstelde doeleinden;

dat de door beide partijen aangevoerde middelen weliswaar tegengesteld zijn gericht, doch wat onderwerp betreft met elkander overeenstemmen;

dat het Hof het derhalve gewenst acht, bedoelde zaken te voegen en een enkel arrest te wijzen, teneinde te vermijden dat twee afzonderlijke arresten aanleiding kunnen geven tot uiteenlopende interpretatie;

II. Ten aanzien van de ontvankelijkheid

Overwegende dat de beroepen van de verkoopkantoren voor Ruhrkolen met inachtneming van de vormvoorschriften zijn ingesteld; dat de ontvankelijkheid niet is bestreden en geen aanleiding geeft tot opmerkingen ambtshalve;

dat de beroepen derhalve ontvankelijk zijn;

Overwegende dat het beroep van de commanditaire vennootschap I. Nold tijdig en met inachtneming der vormvoorschriften is ingesteld;

Overwegende dat verzoekster zowel een primaire als een subsidiaire vordering heeft ingesteld;

dat, alvorens de primaire vordering te onderzoeken, valt op te merken dat de vennootschap Nold heeft gesteld, dat haar vordering tot nietigverklaring van de bestreden beschikking vervalt of zonder voorwerp geraakt, indien haar subsidiaire vordering tot het treffen van een bijzondere regeling voor alle vanouds als groothandelaar in de eerste hand toegelaten handelaren wordt toegewezen;

dat verzoekster deze vordering baseert op de Duitse jurisprudentie over artikel 14 van de Grondwet van de Bondsrepubliek, hetwelk de particuliere eigendom waarborgt;

Overwegende dat het Hof evenwel bij zijn onderzoek naar de wettigheid van de beschikkingen van de Hoge Autoriteit en derhalve ook van de in casu ex artikel 65 van het Verdrag genomen beschikkingen niet bevoegd is, de eerbiediging van zulke nationale rechtsregels, die in een der Lid-Staten gelden, te verzekeren, zelfs indien het hierbij voorschriften van constitutionele aard betreft;

dat het Hof derhalve bij zijn onderzoek naar de wettigheid van een beschikking van de Hoge Autoriteit artikel 14 van de Duitse Grondwet noch mag interpreteren, noch toepassen;

dat overigens het recht van de Gemeenschap, zoals neergelegd in het Verdrag E.G.K.S., noch een geschreven noch een ongeschreven algemeen rechtsbeginsel bevat, volgens hetwelk verkregen aanspraken behoren te worden geëerbiedigd;

dat onder deze omstandigheden de subsidiaire vordering van de vennootschap Nold niet ontvankelijk is; dat daarentegen de ontvankelijkheid van de primaire vordering door verweerster niet is bestreden en evenmin aanleiding geeft tot opmerkingen ambtshalve;

III. Ten principale

A. TEN AANZIEN VAN HET MIDDEL SCHENDING VAN WEZENLIJKE VORMVOORSCHRIFTEN

Overwegende dat zowel de verkoopkantoren als de vennootschap Nold, met het oog op de passages van de bestreden beschikking waardoor zij zich onderscheidenlijk gegriefd achten, het middel schending van wezenlijke vormvoorschriften opwerpen, daartoe stellende dat de beschikking niet of niet voldoende is gemotiveerd;

Overwegende dat in de aanhef van artikel 65 van het Verdrag een algemeen verbod van kartelovereenkomsten is geformuleerd (artikel 65, lid 1); dat de Hoge Autoriteit vervolgens wordt gemachtigd (artikel 65, lid 2), ontheffing te verlenen voor specialisatie-overeenkomsten en overeenkomsten tot gemeenschappelijke aan- of verkoop; dat de uitoefening van deze bevoegdheid echter afhankelijk wordt gesteld van het oordeel van de Hoge Autoriteit, dat alle in lid 2, sub a, b en c, genoemde vereisten zijn vervuld;

dat een dergelijk oordeel naar zijn aard een waardering van de uit de economische feiten of omstandigheden voortvloeiende situatie impliceert en derhalve ten dele aan rechterlijke controle is onttrokken;

dat uit deze beperking van de rechterlijke controle en uit de omstandigheid, dat het verlenen van de dispensatie afhankelijk is van het oordeel van de Hoge Autoriteit, dat alle in artikel 65, lid 2, genoemde vereisten zijn vervuld, voortvloeit, dat een nauwkeurige motivering der beschikkingen vereist is en dat dit voorschrift strikt moet worden nageleefd;

dat de motivering betrokkenen en in voorkomend geval ook de rechter in staat moet stellen, na te gaan op grond van welke omstandigheden de Hoge Autoriteit heeft aangenomen dat de vereiste voorwaarden voor het verlenen van dispensatie aanwezig zijn, opdat de gegrondheid van deze overwegingen zowel in feitelijk als in juridisch opzicht kan worden getoetst;

1. *Met betrekking tot de weigering van dispensatie voor het criterium van 60.000 ton*

Overwegende dat de gronden, waarop de Hoge Autoriteit dit criterium heeft geweigerd goed te keuren, in algemene bewoordingen in de derde, vierde, zevende en achtste overweging en in concreto in de negende overweging van deel II van de considerans zijn neergelegd;

Overwegende dat het Hof van mening is, dat de motivering in dit opzicht duidelijk en voldoende is;

dat het voor de hand ligt, dat de combinatie van de criteria van 60.000 ton, welke in alle drie der onderhavige overeenkomsten zijn gesteld, in de praktijk in zeer grote mate zou leiden tot een „onderlinge toerekening van aankopen bij de beide andere verkoopkantoren” (arrest Geitling, zaak 2-56, Jurisprudentie deel III, blz. 44 tot 45); dat bijgevolg de combinatie van deze criteria de strekking vertoont, de normale concurrentie tussen de verkoopkantoren te verhinderen, te beperken of te vervalsen, waardoor de criteria tot meer beperkende gevolgen leiden, dan voor het doel van een regeling, welke op de onderlinge onafhankelijkheid der drie verkoopkantoren berust, noodzakelijk en geoorloofd is;

Overwegende dat de verkoopkantoren de Hoge Autoriteit er een verwijt van maken, dat zij heeft nagelaten te motiveren, waarom zij vermindering van het onderhavige criterium zelfs niet heeft overwogen;

dat weliswaar de beschikking in dit opzicht geen uitdrukkelijke motivering bevat, doch uit de samenhang duidelijk blijkt, dat naar de mening van de Hoge Autoriteit de beide andere criteria voldoende zijn om een merkbare verbetering van de distributie te verzekeren, zodat het evenwicht tussen de voor- en nadelen van de overeenkomsten het best wordt gediend door afschaffing van het criterium van 60.000 ton met handhaving, althans in beginsel, van de beide andere criteria;

Overwegende dat om deze redenen de grief niet gegrond is;

2. *Met betrekking tot de principiële handhaving van de criteria van 30.000 (20.000) en 9.000 (6.000) ton, alsmede de wijziging van deze criteria*

Overwegende dat het Hof het gewenst acht, in verband met de onderlinge samenhang van beide criteria, de daarop betrekking hebbende grieven gezamenlijk te onderzoeken;

A. Overwegende dat de overwegingen, die in de considerans (deel II) aan deze criteria zijn gewijd, voorzover zij duidelijk zijn geformuleerd, als volgt kunnen worden samengevat:

a) ten aanzien van de principiële motivering van deze criteria:

- dat het toepassen van dergelijke criteria vooral daardoor tot een betere verdeling van de brandstoffen van een verkoopkantoor kan bijdragen, dat een te sterke stijging van de kosten van het distributieapparaat wordt vermeden (vgl. de vijfde en zesde overweging);
- dat het criterium van 30.000 (20.000) ton het mogelijk maakt, dat uitsluitend die groothandelaren tot de directe bevoorrading worden toegelaten, die op grond van hun omzet en vooral omdat zij kolen van vele soorten en grootten verkopen, als groothandelaren in de eerste hand kunnen worden beschouwd (vgl. de tiende overweging);
- dat bijgevolg genoemde criteria beantwoorden aan de in artikel 65, lid 2, sub a, van het Verdrag gestelde voorwaarde, daar zij tot een aanmerkelijke verbetering van de distributie van de brandstoffen bijdragen (vgl. de vierde overweging);

b) ten aanzien van de motivering voor de verlaging van deze criteria tot 20.000 en 6.000 ton:

- dat de door de verkoopkantoren gestelde criteria in het licht van de ervaringen van de laatste jaren ten aanzien van de handelsverhoudingen beperkender gevolgen bleken te hebben, dan voor de verbetering van de distributie was vereist (vgl. de derde, vierde, zevende en achtste overweging);
- dat het criterium van 30.000 ton zou leiden tot de uitsluiting van handelaren, die op grond van hun omzet als groothandelaren in de eerste hand kunnen worden aangemerkt (vgl. de tiende overweging);
- dat de verlaging van het criterium van 9.000 ton wordt gerechtvaardigd door de omstandigheid, dat de voor de instelling van de gemeenschappelijke markt bestaande organisaties voor de afzet van Ruhrkolen alle groothandelaren met een afzet van 6.000 ton per jaar tot de rechtstreekse bevoorrading toelieten (vgl. de elfde overweging);

- dat bijgevolg de door de verkoopkantoren gestelde criteria behoorden te worden verlaagd, daar daarbij verdere beperkingen werden ingevoerd dan voor het doel van de onderhavige overeenkomsten noodzakelijk was, en daar zij zowel de verkoopkantoren als de begunstigde ondernemers in staat stelden, de afzet van een belangrijk gedeelte van de brandstoffen te beheersen of te beperken (vgl. de vierde, zevende en achtste overweging);

B. Overwegende dat weliswaar niet kan worden ontkend, dat bepaalde kwantitatieve beperkingen tot een „duidelijke verbetering van de verdeling” kunnen bijdragen, indien zij een doeltreffende en rationele distributie bevorderen; dat evenwel dient te worden onderzocht, of de Hoge Autoriteit voldoende heeft gemotiveerd, dat de door haar goedgekeurde criteria enerzijds tot verbetering van de verdeling bijdragen, doch anderzijds niet verdergaande beperkingen tot gevolg hebben dan voor het doel van de goedgekeurde overeenkomst noodzakelijk is, alsmede of de verlaging van de criteria van 30.000 tot 20.000 en van 9.000 tot 6.000 ton behoorlijk is gemotiveerd;

dat hieromtrent bijgevolg een diepgaander onderzoek behoort te worden ingesteld, waarbij van de volgende vragen dient te worden uitgegaan:

- a) waarom is de gelijktijdige handhaving van een criterium „kolen van de Gemeenschap” en een criterium „kolen van het verkoopkantoor” van wezenlijk belang voor de verbetering van de verdeling?
- b) is de verbetering van de verdeling inderdaad slechts dan voldoende gewaarborgd, indien de tot directe bevoorrading toegelaten ondernemingen, kolen van vele verschillende soorten en grootten afzetten?
- c) aangenomen, dat de voorgaande vraag bevestigend wordt beantwoord: waarom heeft de Hoge Autoriteit de clausele die bij artikel 6, sub 3, van de beschikking 17-59 (zoals herzien in de bestreden beschikking) is goedgekeurd, niet als voldoende beschouwd?
- d) is de verlaging van het criterium „kolen van de Gemeenschap” van 30.000 tot 20.000 ton behoorlijk gemotiveerd?

e) is de verlaging van het criterium „kolen van het verkoopkantoor” van 9.000 tot 6.000 ton behoorlijk gemotiveerd?

Ad a.

Overwegende dat in de considerans van de beschikking in de eerste plaats het beginsel van de toepassing van kwantitatieve criteria wordt gemotiveerd met de overweging, dat dergelijke criteria een doeltreffende en rationele verkoop mogelijk maken; dat vervolgens de bijzondere functie van het criterium „kolen van de Gemeenschap” wordt verklaard met argumenten, die worden ontleend aan het vereiste, dat de omzet van een groothandelaar een bepaalde omvang moet bereiken; dat daarentegen de Hoge Autoriteit, om het nut van het criterium „kolen van het verkoopkantoor” aan te tonen, zich beperkt tot de opmerking, dat tegen dit criterium „wat betreft de bevoorradingsbasis. . . . in beginsel geen bezwaar (kan) worden gemaakt”;

dat hieruit volgt, dat volgens de Hoge Autoriteit het criterium „kolen van het verkoopkantoor” in het bijzonder bestemd is het distributieapparaat te beperken, terwijl met het criterium „kolen van de Gemeenschap” een ander doel wordt nagestreefd, namelijk dat bepaalde handelaren, die niet voldoen aan de aan een groothandelaar in de eerste hand te stellen vereisten, van de directe bevoorrading worden uitgesloten;

Overwegende dat de Hoge Autoriteit in haar antwoord op de vijfde vraag, die het Hof haar op 18 februari 1960 heeft gesteld, wijst op het (tussen partijen vaststaande) fundamentele verschil tussen groot- en kleinhandel en vervolgens stelt, dat „binnen de groothandel – namelijk de groothandel in de eerste en in de tweede hand – tussen de afnemers van beide groepen geen verschil bestaat”;

dat in hetzelfde document wordt gesteld: „de onderscheiding tussen deze beide groepen heeft een rationalisering van de afzet ten doel, in die zin dat het aantal groothandelaren in de eerste hand, waaraan de verkoopkantoren rechtstreeks verkopen, wordt beperkt”;

dat uit deze uiteenzetting volgt, dat het onderscheid tussen de groothandel in de eerste en in de tweede hand niet aan objectieve

vereisten van technische of economische aard beantwoordt, doch uitsluitend het gevolg is van een bestaande gewoonte;

dat de voordelen welke de verkoopkantoren genieten doordat zij met een zo beperkt mogelijk aantal groothandelaren onderhandelen, niet voldoende opwegen tegen de beperking, die aldus aan de handel wordt opgelegd, zulks te minder omdat de verkoopkantoren juist zijn ingesteld om de mijnen te ontheffen van de taak, de verkoop van hun produktie zelf te organiseren, en omdat de omstandigheid dat de verkoopkantoren tot taak hebben de groothandel te bevoorraden, beslissend was voor de goedkeuring van hun overeenkomst tot gemeenschappelijke verkoop;

Overwegende dat verzoekster Nold bovendien stelt, dat de handelaren door de limiet van 20.000 ton in de praktijk gedwongen zijn, kolen van alle drie de verkoopkantoren af te nemen;

dat de Hoge Autoriteit in de considerans van de bestreden beschikking heeft vastgesteld, dat het door haar afgeschafte criterium van 60.000 ton in de praktijk ten gevolge had, dat het merendeel van de handelaren, die als groothandelaar in de eerste hand wensten te worden toegelaten, zich bij alle drie de verkoopkantoren moest laten inschrijven, daar in een groot aantal gevallen, met name in bepaalde verkoopgebieden, uitsluitend Ruhrkolen worden verbruikt; dat volgens de Hoge Autoriteit door dit criterium „aan de onafhankelijkheid van de verkoopkantoren afbreuk (wordt) gedaan”;

dat de onafhankelijkheid van de drie verkoopkantoren een wezenlijke voorwaarde was voor de in geding zijnde goedkeuring van de overeenkomsten tot gemeenschappelijke verkoop; dat elke beperking, waardoor aan deze onafhankelijkheid afbreuk wordt gedaan, dient te worden verboden;

dat het criterium van 20.000 ton weliswaar minder beperkend is dan het tot dusver geldende criterium, doch, zij het ook in geringere mate, nog steeds het zojuist genoemde nadeel vertoont;

dat de goedgekeurde overeenkomsten de strekking hebben, door middel van de clause van 20.000 ton, in het algemeen of althans

in feite de afzet van Ruhrkolen te begunstigen; dat namelijk, indien een handelaar de 20.000 ton niet van een enkel verkoopkantoor betreft, hij in de meeste gevallen gedwongen is, wil hij de voor de toelating bij dit verkoopkantoor vereiste 6.000 ton niet overschrijden, de resterende 14.000 ton van de andere kantoren te betrekken;

dat op deze wijze de verkoopkantoren door het samenspel van de drie op dit punt gelijklopende overeenkomsten elkander over en weer bevoordelen, hetgeen in strijd is met een van de voornaamste voorwaarden voor de verleende dispensatie, namelijk dat de verkoopkantoren elkanders concurrenten behoren te zijn;

dat weliswaar uit de antwoorden van verweerster op de vragen van het Hof volgt, dat een bepaald aantal toegelaten handelaren niet bij alle drie de verkoopkantoren behoefde te zijn toegelaten om de vereiste hoeveelheid te bereiken, doch dat valt op te merken dat dit alleen het geval is bij handelaren, die niet alleen steenkool, doch ook bruinkool en gascokes verkopen;

dat, aangezien deze mogelijkheid niet bestaat voor de handelaren, die uitsluitend steenkool kopen, laatstgenoemden in de meeste gevallen gedwongen zijn, hetzij van een enkel verkoopkantoor ten minste 20.000 ton af te nemen, hetzij zich bij alle drie de verkoopkantoren te bevoorraden;

Ad b.

Overwegende dat beperking van de kring der rechtstreekse afnemers tot diegenen, bij wie het betrokken verkoopkantoor op bestellingen van een aanzienlijke omvang kan rekenen, uiteraard de rationalisering van de verkoop bevordert; dat anderzijds echter niet is aangetoond, dat het assortiment van kolensoorten- en grootten van de betrokken handelaren kennelijk een criterium is, aan de hand waarvan het aantal tot de directe levering toegelaten handelaren kan worden beperkt;

dat het Hof, zonder zich over de gegrondheid van dit criterium te willen uitspreken, van mening is, dat het toepassen daarvan een nauwkeuriger en vollediger motivering verlangt;

Ad c.

Overwegende dat, zelfs indien zou worden bewezen, dat de kring der directe afnemers behoort te worden beperkt tot de handelaren, die over een ruim assortiment kolensoorten en -grootten beschikken, zich de vraag stelt, om welke reden de regeling van artikel 6, sub 3, van de beschikking 17-59 (zoals herzien in de bestreden beschikking) in dit verband niet als voldoende is beschouwd; dat toch op grond van deze in de onderhavige beroepen niet bestreden bepaling de verkoopkantoren kunnen weigeren die handelaren te bevoorraden, die niet over genoemd ruim assortiment van soorten en grootten beschikken, zulks onafhankelijk van de kwantitatieve criteria;

dat in de considerans hieromtrent geen enkele terzake dienende overweging is opgenomen;

Overwegende dat uit het voorgaande volgt, dat de handhaving van het criterium van 30.000 (20.000) ton niet voldoende met redenen is omkleed;

Ad d.

Overwegende dat uit voorgaande constatering, dat de goedkeuring van het criterium „kolen van de Gemeenschap” onvoldoende is gemotiveerd, voortvloeit, dat deze onvoldoende motivering evenmin een onderzoek toelaat naar de vraag, of de Hoge Autoriteit dit criterium terecht van 30.000 tot 20.000 ton heeft verlaagd;

dat bijgevolg het Hof de grief van de verkoopkantoren ook op dit punt aanvaardt en als gegrond beschouwt;

Ad e.

Overwegende dat de verlaging van het criterium „kolen van het verkoopkantoor” van 9.000 tot 6.000 ton in de considerans uitsluitend als volgt wordt gemotiveerd: „Bij het bepalen van deze hoeveelheid is in aanmerking genomen, dat de vóór de instelling van de gemeenschappelijke markt bestaande organisaties voor de afzet van Ruhrkolen de groothandelaren reeds bij een afzet van 6.000 ton Ruhrkolen per jaar tot de rechtstreekse bevoorrading hadden toegelaten”;

dat deze motivering niet voldoende is;

dat de enkele verwijzing naar de voor de instelling van de gemeenschappelijke markt bestaande regeling de beschikking niet kan dragen, daar, gelijk algemeen bekend, tussen de toenmalige en de huidige omstandigheden aanzienlijke verschillen bestaan; dat in het bijzonder niet zonder voldoende motivering mag worden gelijkgesteld:

- een regeling, die voor een nationale markt gold, met een regeling, die voor een aanzienlijk uitgebreidere markt is bestemd;
- een regeling, welke werd ingevoerd in een periode die werd gekenmerkt door een normale conjunctuur of zelfs door schaarste, met een regeling die in een periode van afzetmoeilijkheden werd geschapen;
- een regeling, die onder de invloed van een bezettingsstelsel in het leven is geroepen, met een regeling, die onder normale politieke omstandigheden is ontstaan;

Overwegende dat, daar de verlaging van het criterium „kolen van het verkoopkantoor” niet behoorlijk is gemotiveerd, de desbetreffende grief van de verkoopkantoren als gegrond moet worden erkend;

dat daardoor niet hoeft te worden ingegaan op de door de vennootschap Nold tegen hetzelfde criterium aangevoerde grief;

B. TEN AANZIEN VAN DE MIDDELEN SCHENDING VAN HET VERDRAG EN DÉTOURNEMENT DE POUVOIR

Overwegende dat in verband met bovenstaande overwegingen geen onderzoek hoeft te worden ingesteld naar de overige door verzoeksters voorgedragen grieven; dat echter een uitzondering behoort te worden gemaakt voor twee grieven van de verkoopkantoren, die het criterium van 60.000 ton betreffen en los staan van de hierboven reeds verworpen grief, alsmede voor de grief détournement de pouvoir;

1. Met betrekking tot de grief schending van het Verdrag

Overwegende dat de Hoge Autoriteit alleen dan dispensatie mag verlenen ten aanzien van specialisatie-overeenkomsten en over-

eenkomsten tot gemeenschappelijke aan- of verkoop, indien zij vaststelt, dat alle in artikel 65, lid 2, gestelde voorwaarden zijn vervuld;

dat de Hoge Autoriteit het criterium van 60.000 ton meende te moeten afschaffen, daar zij had vastgesteld dat dit criterium de strekking had, de normale concurrentie tussen de verkoopkantoren te verhinderen, te beperken of te vervalsen, waardoor de goedgekeurde overeenkomst enerzijds tot meer beperkende gevolgen leidde dan voor het doel van de overeenkomst noodzakelijk was, en anderzijds in strijd was met artikel 65, lid 2, sub c;

dat de Hoge Autoriteit de afschaffing van dit criterium behoorlijk en voldoende heeft gemotiveerd en daardoor artikel 65 van het Verdrag niet heeft geschonden;

dat de verkoopkantoren voor hun stelling geen bewijs hebben bijgebracht;

2. *Met betrekking tot de grief détournement de pouvoir*

Overwegende dat de verkoopkantoren subsidiair aanvoeren, dat een détournement de pouvoir is gelegen in de weigering van de Hoge Autoriteit, dispensatie te verlenen voor de tot dusver toegepaste kwantitatieve criteria; dat de Hoge Autoriteit, gebruikmakende van haar bevoegdheid tot het verlenen van dispensatie, heeft getracht een nieuwe handelsregeling met een van de tot dusverre geldende handelsregeling volkomen verschillende inhoud af te dwingen; dat zij dusdoende haar bevoegdheden heeft gebruikt om een ongeoorloofd doel na te streven, namelijk ondersteuning van de middenstand; dat zulks in strijd is met artikel 65, dat niet de basis kan zijn voor enig economisch of sociaal beleid;

Overwegende dat verweerster dit betoog bestrijdt; dat zij stelt, dat zij met de verlaging der kwantitatieve criteria slechts één doel heeft nagestreefd, namelijk handhaving van artikel 65 van het Verdrag;

Overwegende dat het betoog van de verkoopkantoren niet kan slagen;

dat zij niet het bewijs bijbrengen, dat de Hoge Autoriteit met het opleggen van de nieuwe handelsregeling een ander doel heeft nagestreefd dan dat, waarvoor haar bij artikel 65 de bevoegdheid tot het verlenen van dispensatie is toegekend;

dat er geen bewijzen noch zelfs aanwijzingen voor zijn, dat de Hoge Autoriteit hulpverlening aan de middenstand nastreeft; dat de verkoopkantoren in dit verband geen feiten aanvoeren, die hun bewering geloofwaardig maken; dat uit de omstandigheid, dat een tamelijk beperkt aantal middelgrote handelaren de mogelijkheid heeft om tot de produktie te worden toegelaten en niet van de rechtstreekse bevoorrading is uitgesloten, niet op zichzelf reeds mag worden geconcludeerd, dat de Hoge Autoriteit een politiek van hulpverlening aan de middenstand volgt; dat een vermoeden voor de aanwezigheid van een dergelijke politiek bovendien slechts uit een complex van voldoende duidelijke feiten en omstandigheden zou kunnen worden afgeleid, welke in casu ontbreken;

Overwegende dat dit middel derhalve niet gegrond is;

Kosten

Overwegende dat volgens artikel 69 van het Reglement voor de procesvoering de in het ongelijk gestelde partij in de kosten wordt veroordeeld, waarbij het Hof de kosten geheel of gedeeltelijk kan compenseren, indien partijen onderscheidenlijk op een of meer punten in het ongelijk worden gesteld;

Overwegende dat, daar elk van partijen met betrekking tot een gedeelte van haar conclusies in het ongelijk is gesteld, er grond bestaat de proceskosten te verdelen op de wijze zoals hieronder zal worden bepaald;

Gezien de processtukken;

Gehoord de rapporten van de Rechters-Rapporteur;

Gehoord partijen in haar pleidooien;

Gehoord de conclusie van de Advocaat-Generaal;

Gelet op de artikelen 4, 5, 14, 15, 31, 33, 65 en 80 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal;

Gelet op het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal;

Gelet op het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen;

HET HOF VAN JUSTITIE

Recht doende,

Verklaart ontvankelijk de beroepen 36-59, 37-59 en 38-59;

Verklaart ontvankelijk het beroep 40-59, met uitzondering van de subsidiaire vordering;

Vernietigt artikel 2 van beschikking 36-59 van de Hoge Autoriteit van 17 juni 1959, voorzover daardoor artikel 6 sub 1 en 2 en artikel 9 van de beschikking 17-59 van de Hoge Autoriteit van 18 februari 1959 zijn vervangen;

Bepaalt dat in de zaken 36-59, 37-59 en 38-59 de proceskosten aldus worden verdeeld, dat verweerster haar eigen kosten, alsmede de helft van de kosten van elk van verzoeksters draagt, terwijl voor het overige de kosten ten laste van verzoeksters zijn;

Bepaalt dat in de zaak 40-59 de kosten op gelijke wijze worden verdeeld;

Ontzegt het meer of anders gevorderde.

Aldus door het Hof gewezen en ondertekend te Luxemburg op vijftien juli negentienhonderd zestig.

DONNER

DELVAUX

ROSSI

RIESE

CATALANO

Uitgesproken ter openbare zitting gehouden te Luxemburg op vijftien juli negentienhonderd zestig.

De Griffier,
A. VAN HOUTTE

De President,
A. M. DONNER